

زبان فارسی و اینترنت

مجموعه مقالات نخستین هم‌اندیشی

www.ketab.ir

فصلنامه علمی پژوهشی
زبان‌شناسی ایران

سرنامه	هم‌اندیشی زبان فارسی و اینترنت (نخستین: ۱۳۹۲: تهران)
عنوان و نام پدیدآور	مجموعه مقالات هم‌اندیشی زبان فارسی و اینترنت / برگزار کننده انجمن زبان‌شناسی ایران، با همکاری پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی: گردآورنده: علی رضا قلی‌فامیان.
مشخصات نشر	تهران: نشر نویسه پارس، ۱۳۹۲.
مشخصات ظاهری	۲۶۶ ص: مصور، جدول، نگاره.
فروست	مجموعه مقالات هم‌اندیشی‌ها: ۱۶ هم‌اندیشی‌های انجمن زبان‌شناسی ایران: ۱۶
شابک	۶-۶-۷۰۳۰-۶۰-۹۷۸-۱۲۰۰۰۰ ریال
وضعیت فهرست نویسی	فیا
موضوع	فارسی — کنگره‌ها
موضوع	زبان‌شناسی کامپیوتری — کنگره‌ها
موضوع	اینترنت — کنگره‌ها
موضوع	تکنولوژی اطلاعات — کنگره‌ها
شماره افزوده	رضا قلی‌فامیان، علی، ۱۳۴۷ - ، گردآورنده.
شماره افزوده	انجمن زبان‌شناسی ایران.
شماره افزوده	پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی.
رده بندی کنگره	PIR۲۶۱۲/۴۷۵ ۱۳۹۲
رده بندی دیویی	۴۷۰/۶
شماره کتابشناسی ملی	۳۳۰۱۵۴۳

تهران، صندوق پستی ۱۶۷۶۵-۱۳۷۹

تلفن: ۷۷۰۵۳۲۴۶-۷۷۰۵۳۲۴۶-۷۷۰۵۳۲۴۶

سامانه پیام کوتاه: ۳۰۰۰۵۳۷۷۸۸۹۹۰۰

فروشگاه اینترنتی: www.shop.neveeseh.com

www.neveeseh.com

انجمن زبان شناسی ایران

تهران، خیابان شهید بهشتی، جنب، خیابان

ایران شناسی، ساختمان بنیاد ایران شناسی، طبقه ۵.

صندوق پستی ۱۶۲۱۰۳۵۸۵

تلفن: ۸۸۲۱۲۰۰۳-۸۸۲۱۲۰۰۳

www.lsi.ir

همه حقوق محفوظ است. متعلق به «نشر نویسه پارسی» است.

تکثیر، انتشار و ترجمه این کتاب مجوزی از انجمن زبان شناسی ایران به هیچ وجه مجوز قبلی و کتبی ممنوع

و مورد پیگرد قانونی قرار خواهد گرفت.

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۶۰۳۰-۰۶-۶

ISBN: 978-600-7030-06-6

مجموعه مقالات نخستین هم‌اندیشی زبان فارسی و اینترنت

ویراستار	راحله گندمکار
نسخه‌ویزا و نسخه‌پرداز	امیر احمدی
طرح جلد و یونیفورم	موسسه نوآوران نویسه‌پارسی
صفحه‌آرایی و آماده‌سازی چاپ	موسسه هنری پاسارگاد
چاپ و صحافی	ناشران
شمارگان	۳۰۰ نسخه
نوبت چاپ	اول، ۱۳۹۵
قیمت	۱۸۰۰۰ تومان

- ۱۱ پیشگفتار
- ۱۵ یک سامانه‌ی خودکار جهت خطایابی املائی متون فارسی موجود در وب
فاطمه سلطانزاده - بهرام وزیرنژاد
- ۲۷ زبان فارسی در شبکه‌های اجتماعی اینترنتی
آذین مهریزی فرد - علی چلمقانی
- ۴۵ خلاصه‌سازی خبر در مستقل از زبان (چند زبانه) متن با استفاده
از ویژگی‌های زبان
مجید رضانی - پری‌ر دادرش
- ۶۷ بررسی روند تغییرات در تبدیل فرم رسمی افعال به فرم
محاوره‌ای و ارائه‌ی یک تحلیل گرافیکی برای افعال محاوره‌ای
سمیه جعفری تازه‌جانی - محمد بخرات
- ۸۵ بررسی زبان‌شناختی پیامک‌های ۲۰۰۰ اختران فارسی زبان
آویشن محضری - مرضیه چوپانزاده
- ۱۰۹ ارزیابی وبلاگ‌های فارسی بر اساس معیارهای وب‌نوشتاری
مریم عربزاده
- ۱۲۵ تأثیر متغیر جنسیت بر میزان استفاده‌ی وبلاگ‌نویسان از
گفتمان‌نماهای انسجام‌آفرین
هاجر آقاابراهیمی - مائده میرطلایی
- ۱۴۷ اینترنت و ادبیات در حال «شدن»
سعید کریمی قره‌بابا
- ۱۶۵ ساختار نوبت در گفتگوهای اینترنتی همزمان
مسیحه هدایت مفیدی

- ۱۸۵ آسیب‌شناسی توصیفی زبان فارسی در اینترنت
علی چلمقانی - آذین شهریاری فرد
- ۲۰۷ گزینش زبان و رمزگردانی در کاربران دوزبانه‌ی فیس‌بوک
سارا جگرکار
- ۲۲۵ بررسی زبان‌شناختی ارزش‌های خبری در سایت‌های
اطلاع‌رسانی استان تهران
رضا خیرآبادی - صبا عابدی
- ۲۴۳ جایگاه زبان فارسی در اینترنت: وضعیت کنونی و چشم‌انداز
آینده
علی رضاقلی‌فامیان

پیشگفتار

اینترنت نظامی جهان شمول از شبکه‌های رایانه‌ای به هم پیوسته است که بر اساس پروتکل اینترنت معیار با یکدیگر ارتباط برقرار می‌کنند. اینترنت شبکه‌ای شبکه‌هاست که از طریق آن میلیون‌ها شبکه‌ی خصوصی، گروهی، علمی، تجاری، و دولتی در مقیاس‌های محلی و جهانی از طریق کابل، فیبر نوری، ارتباطات بی‌سیم و غیره به یکدیگر متصل می‌شوند. تحت تأثیر این فناوری، بسیاری از مفاهیم همچون هویت فردی و اجتماعی، سواد و آموزش، ارتباطات، سرگرمی و غیره چار تحول بنیادی شده‌اند. زبان طبیعی نیز از این قاعده‌ی کلی مستثنی نبوده است. بنابراین، سواد، بستر تبادل اطلاعات در گستره‌ی اینترنت است و از سوی دیگر، در جریان این داد و ستد اطلاعاتی دستخوش دگرگونی می‌شود.

زبان‌شناسی اینترنت حوزه‌ای میان‌رشته‌ای است که به مطالعه‌ی صورت‌ها، الگوها، فرایندها و شبکه‌های جدید زبانی متأثر از اینترنت و سایر خدمات و رسانه‌های جدید مانند پورتال‌ها، تلویزیون آن‌می‌پردازد. این گرایش منشعب از زبان‌شناسی رایانشی، همچون خود اینتلیت سرعت نفوذ خیره‌کننده‌ای داشته و زمینه‌های پژوهشی و کاربردی مرتباً با آن، توجه محققان گروه‌های علمی مختلف را به خود جلب کرده است. جمعی از زبان‌شناسی ایران با برگزاری «نخستین هم‌اندیشی زبان فارسی و اینترنت» می‌کوشد ضمن تثبیت حوزه‌ی زبان‌شناسی رایانشی در ایران، زمینه‌های پژوهشی مرتبط با زبان فارسی و اینترنت را معرفی کرده و نخستین گام را در این راه نو بردارد.

فراخوان «نخستین هم‌اندیشی زبان فارسی و اینترنت» به‌عنوان محور پژوهشی در تابستان ۱۳۹۲ در وبگاه انجمن زبان‌شناسی ایران درج شد. با توجه به استقبال استادان، محققان و دانشجویان، دبیرخانه‌ی هم‌اندیشی در زمان مقرر تعداد قابل توجهی مقاله دریافت کرد که از این میان یازده مقاله برای سخنرانی و چاپ و دو مقاله نیز برای چاپ در مجموعه مقالات هم‌اندیشی پذیرفته شد. در این فرصت به دو ویژگی هم‌اندیشی حاضر اشاره می‌کنم. نخست این که مقالات پذیرفته‌شده هفت محور از نه محور پیشنهادی فراخوان را پوشش داده‌اند و همین

تنوع موضوعی مقالات از گسترده بودن قلمرو زبان‌شناسی اینترنت حکایت می‌کند. دومین ویژگی این هم‌اندیشی، پراکندگی جغرافیایی مراکز شرکت‌کننده است. انجمن زبان‌شناسی ایران افتخار دارد که میزبان محققانی از دانشگاه‌ها و مراکز مختلف تهران، سمنان، مشهد، همدان، تبریز، پیام نور و دانشگاه آزاد اسلامی باشد. این پراکندگی جغرافیایی نشان می‌دهد تعمق در تعامل زبان فارسی و محیط مجازی اینترنت دغدغه‌ای فراگیر و ملی است.

در پایان بر خود فرض می‌دانم از یاریگران این گردهم‌آیی علمی تشکر و قدردانی کنم. مسئولان پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی همواره پشتیبان انجمن زبان‌شناسی ایران بوده‌اند و در این فرصت از تک‌تک ایشان به ویژه ریاست محترم پژوهشگاه جناب آقای دکتر حمید آیت‌اللهی تشکر می‌کنم. ریاست محترم انجمن زبان‌شناسی ایران سرکار خانم دکتر ویدا شقاقی و همچنین همراه همیشگی انجمن، جناب آقای دکتر کورش صفوی نقشی بی‌بدیل در فعالیت‌های انجمن داشته‌اند. در این هر دو بزرگوار بوده و هستیم. همکار ارجمند سرکار خانم دکتر پروانه خدایی‌نژاد و دوست عزیز، فرزانه‌ام جناب آقای دکتر شهرام مدرس‌خیابانی بر نگارنده منت گذاشتند. مدیریت نشست‌های علمی هم‌اندیشی را به عهده گرفتند؛ صمیمانه از هر دو سپاس‌گزارم. سرکار خانم دکتر سپیده عبدالکریمی از همان آغاز در تصویب و برگزاری این هم‌اندیشی اهتمام ورزیدند و از سرلطف در امور اجرایی هم‌اندیشی تلاش بسیار کردند. دوستان دیگری نیز در برگزاری این گردهم‌آیی و انتشار مجموعه مقالات مشارکت داشته‌اند. از این فرصت استفاده می‌کنم و از خانم‌ها زهرا ابراهیم‌بانک، علی‌یه زمانی، سمیرا دیلمقانی، طاهره همتی و جناب آقای عباس رجب‌سلمانی قدردانی می‌کنم. مدت‌هاست انجمن زبان‌شناسی ایران از حضور مؤثر جناب آقای امیر احمدی بهره‌مند است و این هم‌اندیشی نیز از تجربیات و تخصص ایشان بی‌بهره نمانده است؛ برای ایشان بهروزی و نیک‌بختی آرزو می‌کنم. سرکار خانم راحله گندمکار وظیفه‌ی ویرایش مجموعه مقالات را به عهده گرفتند و قدردان زحمات ایشان نیز هستیم. جناب آقای محمدحسن ترابی‌زیارتگاهی به عنوان دبیر اجرایی هم‌اندیشی

مسئولیت هماهنگی امور مختلف را به عهده گرفتند؛ برای ایشان موفقیت بیش از پیش آرزومندم.

در پایان هرگونه دستاورد علمی و معنوی این هم‌اندیشی را به ریاست پژوهشکده زبان‌شناسی پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی، استاد بزرگوار جناب آقای دکتر سیدمصطفی عاصی تقدیم می‌کنم که مطالعات زبان‌شناسی رایانشی و بیکره را در پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی پایه‌گذاری کردند. در سال‌هایی نه چندان دور که رایانه کالائی لوکس و اینترنت پدیده‌ای غریب و دور از دسترس به شمار می‌آمد، به معرفی و تثبیت زبان‌شناسی رایانشی اهتمام ورزیدند.

علی رضاقلی‌فامیان

استاد ارشد، گروه زبان‌شناسی و زبان‌های خارجی،

دانشگاه پیام نور، ایران

آبان ۱۳۹۲